

UIT HET BOEK *KRONIEK HARMONIE WILHELMINA POSTERHOLT - 100 JAAR MUSICEREN IN POSTERHOLT*
AUTEUR *JEU VEELLEN*

DE OPRICHTING IN 1898

Een aantal jongemannen, waarvan waarschijnlijk enkele al lid waren van een van de schutterijen, nam in 1898 het initiatief in groepsverband te gaan musiceren. Ondanks alles toch wel een gedurfde onderneming, want de tijden waren tot dan niet gunstig geweest. De economische situatie werd omstreeks 1880 beheerst door de grote Europese landbouwcrisis. De prijzen voor de voornaamste landbouwproducten waren enorm gedaald als gevolg van de hoge import uit het buitenland waartegen de boeren niet konden concurreren. In Limburg, met zijn voornamelijk agrarische gebieden en zijn uitgestrekte grenslijn, was de toestand zeer zorgwekkend. Zowel de Duitse als de Belgische grenzen gingen geregeld dicht voor Nederlandse producten. Het was de tijd van de smokkelaars en van de trek naar de Duitse fabrieken en steenbakkerijen waar de lonen hoger waren. Er was onrust, ontevredenheid en armoede alom. Het is dan ook verwonderlijk dat juist in deze tijd toch een betrekkelijk dure muziekvereniging werd opgericht. Vanaf 1890 kwam echter een aantal verbeteringen tot stand die het bestaansniveau van de bevolking uiteindelijk deed stijgen. Denken we onder andere maar eens aan iets als de invoering van het gebruik van kunstmest. Een betere productie deed het welvaartspeil van de boeren stijgen en dat had natuurlijk ook gevolgen voor de andere beroepsgroepen.

Een stijging van de welvaart aan het einde van de 19^e eeuw, gaf de mensen op het platteland de kans om zich met zaken bezig te houden die niet alleen het werken voor het dagelijks brood betroffen. Ze ontdekten de genoegens van het verenigingsleven. In Posterholt vonden de initiatiefnemers bovendien de nieuwe en niet onbemiddelde burgervader aan hun zijde. Voor hem was hier een prominente rol weggelegd. Daarom over hem later meer. Hoe de kerkelijke overheid in Posterholt hier tegenover stond, is niet bekend. Wij mogen echter gerust aannemen dat dit initiatief bij de toenmalige pastoor Lud

Aerts (1886-1907) en zijn opvolgers ruim ondersteuning heeft gekregen wegens de mogelijkheid die nu ontstond om de processies en andere kerkelijke plechtigheden op te luisteren. Het (dorps)leven was immers met het katholicisme doordrenkt en iedere vereniging voerde het predikaat katholiek. De aankomende tijd van Het Rijke Roomsche Leven! Ook de harmonie speelde daarin haar eigen onmisbare rol bij tal van vieringen. We zeiden al dat de harmonie werd opgericht in het jaar 1898. Volgens de overlevering was dat op 8 juni, maar die precieze datum blijkt nergens uit. Niet verwonderlijk als later blijkt dat er zelfs over het jaar van oprichting een misverstand kon ontstaan. In 1923 was er geen viering van een zilveren jubileum. Mogelijk hing dit samen met in dat jaar optredende moeilijkheden, waarbij het complete bestuur aftrad. We komen daarover nog te spreken. Maar wat vervolgens te denken van een bericht in het blad *De Nieuwe Koerier* van 7 april 1925 waarin een groot festival op 21 juni van dat jaar werd aangekondigd wegens de viering van het 25-jarig bestaan? Een verlate viering? Of mogen wij er van uit gaan dat men zich vergiste door uit te gaan van het in 1900 beginnend kasboek? Zoekend in datzelfde kasboek vinden we echter geen enkele aanwijzing dat er een festival heeft plaats gevonden. Hoe het ook zij, ondanks het feit dat er geen oprichtingsakte bestaat, mogen we er toch vanuit gaan dat de oprichting in 1898 heeft plaats gevonden. Daarvoor pleiten een aantal aanwijzingen, zoals de toch sterke mondelinge overlevering, de keuze van de naam die duidelijk te maken had met het inhuldigingsjaar van koningin Wilhelmina, de benoeming van burgemeester J. Geradts in 1898 en het bestaan van een kasboek vóór het jaar 1900. Op al deze zaken zullen wij hierna nog ingaan.

Wie de oprichters zijn geweest is ook niet met volledige zekerheid te zeggen. We kennen de namen van een aantal personen uit mondelinge overlevering. Wie waren zij? Omdat het bij blaasmuziekverenigingen ging om een voor die tijd modern fenomeen, moet

DE OPRICHTING VAN DE HARMONIE

men niet alleen de oprichters maar ook de eerste leden vooral zoeken onder het veranderingsgezinde deel van de burgerij: jeugdige plaatsgenoten uit de middenklasse. Op 12 april 1898 werd mr. Jules Geradts geïnstalleerd als burgemeester van Posterholt. Uit het feit dat de oprichting van de harmonie en zijn benoeming tot burgemeester samenvielen en hij bovendien het voorzitterschap op zich nam, mogen we aannemen dat burgemeester Jules Geradts toch wel de grote stimulator is geweest.

DE OPRICHTERS

Als wij willen weten wie de oprichters van de harmonie waren, dan reikt die vraagstelling verder dan enkel de namen van personen. Wij willen daarmee ook iets trachten te achterhalen van hun achtergrond. Wie waren zij en wat was hun maatschappelijke positie. Laten wij beginnen met hun namen. Burgemeester J. Geradts nam dus het voorzitterschap van de vereniging op zich. Secretaris werd Frans van Heel. Overige bestuursleden waren G. Hover, P. Peeters, J. Willems en G. Cox. Laatstgenoemde was blijkens het oudste kasboek de eerste penningmeester. Tot de werkende leden van het eerste uur behoorden: R. Cox, fluit, G. Braun en G. Huskens, soloklarinet, K. Hover, C. Schoenmakers, J. Willems, L. Verbeek, klarinet, H. Timmermans, J. Peeters, piston, J. van der Vorst, H. Hover, bugel, J. van Montfort, H. Schmitz, alto, Th. van der Vorst, J. Hilgers, bariton, J. Vosdellen, trombone, J. Demarteau, tuba, Chr. Timmermans, bombardon, P. Reumers, grote trom en J. Visschers, kleine trom.

Deze gegevens vinden we in de jubileumgids die in 1948 werd samengesteld. We moeten aannemen dat hun namen hierin terecht zijn gekomen op grond van mondelinge overlevering, want –zoals reeds gezegd– een oprichtingsakte of een verslag van een oprichtingsvergadering zijn er niet. Het blijft daardoor een flexibele zaak, want blijkens de feestgids bij gelegenheid van het 60-jarig bestaan in 1958 is het aantal eerste leden met twee toegenomen (Jac Mooren en Th. Mouwens). Belangrijker dan het aantal, is echter de vraag: wie waren deze (jonge)mannen van het eerste uur en wat was hun maatschappelijke positie? Het blijken inderdaad vooral burgers te zijn geweest uit

die zogenaamde middenklasse die zich –zoals ook elders in de provincie– door verbetering en uitbreiding van het onderwijs en van de communicatiemiddelen ontwikkeld had en die open stond voor nieuwe ideeën. Voor zover hun identiteit nog te achterhalen valt, stellen wij enkelen van hen voor.

Frans van Heel, geboren op 1 mei 1864, was hoofdonderwijzer aan de openbare lagere school. Hij was de vader van het latere bestuurslid en onderwijzer Sef van Heel. Het bestuurslid G. Hover was de in 1847 geboren houthandelaar-schrijnwerker Gerard Hover. Hij was in 1898 dus beslist geen jongeman meer. Dat gold wel voor zijn musicerende zonen Karel en Henri Hover, respectievelijk 20 en 18 jaar oud. Gerard Hover was verschillende perioden lid van de gemeenteraad. Het bestuurslid J. Willems was de in 1868 geboren kleermaker Johannes Willems (Sjnieder Hannes). Van hem is bekend dat hij in later jaren bestuurslid was. In 1931 werd hij secretaris. Musicerend lid is hij echter nooit geweest, zo blijkt uit zijn biografie. De grote trom werd geslagen door Peter Reumers (Sjpèkke Pier), geboren in 1866 en overleden in 1950. Hij wordt later ook genoemd als bestuurslid en als lid van de gemeenteraad.

L. Verbeek was de toen 30-jarige Louis, geboren in 1868 en molenaar van beroep. Hij was de stamvader van de Posterholtse tak van het molenaarsgeslacht Verbeek. C. Schoenmakers was de toen 16-jarige Caspar (Casj) Schoenmakers, zoon van de herbergier-bierbrouwer Hendrikus W. Schoenmakers (zijn etablissement op de Donk was destijds beter bekend als Pötse Driekes) en later raadslid en wethouder. Achter de namen H. en Chr. Timmermans gaan twee broers schuil: de toen 26-jarige Henri Timmermans, geboren op 12 december 1872, later ambtenaar van de burgerlijke stand en diens 15-jarige broer Christiaan (Chrisj), geboren in 1883, de latere gemeenteontvanger. Zij waren zonen van de koopman-winkelier Peter Timmermans (van het bekende huis de Trap), die verschillende openbare functies bekleedde, zoals het wethouderschap en bestuurder bij de Boerenleenbank en het Waterschap. Voor de fluitist R. Cox staat Neer Cox die bij het 75-jarig bestaan van de harmonie nog in Vlodrop woonachtig was. Van het spelend lid G. Braun weten we dat hij uit een muzikale familie

DE OPRICHTING VAN DE HARMONIE

kwam. Gradus, geboren in 1866, was koster en organist. Hij was de zoon van veldwachter (de sjöt) Wulm Braun en de wiesvrouw Maria Janssens. Gradus was de broer van Peter (Pierke) Braun die het door hem geschreven lied Mien dörpke aan et Vlaot in 1936 aan hem opdroeg. In dat lied noemt hij ook de leden van de harmonie die een serenade brengen aan meester Frans van Heel, een van de oprichters. We citeren de Nieuwe Koerier van 6 mei 1924: "Zondagavond werd door den

edelachtbare heer burgemeester en den Raad, onder begeleiding der harmonie Wilhelmina een bezoek gebracht aan den heer Fr. van Heel, hoofd der school, ter viering van zijn 40-jarig feest als onderwijzer dezer gemeente. Na uitvoering van eenige muziekstukken, werd door den burgemeester, onder aanbieding van een geschenk, eene toespraak gehouden, waarvoor de heer van Heel, ook namens zijne familie, dankte".

In zijn toenmalig Posters dialect schreef Peter Braun daarover in 1936 in een nostalgische terugblik:

*Ich zeen dae Chrisj nag mit zien haore
En al die jonge van de hermenie
Wat kosje dich die kaerels blaoze
En mesjere, wie nag nie
Ich zeen ze nag det 'Ständsjje' bringe
Bie van Hael sjnachs op de sjtraot
Ich heur mie vader nag mit zinge
In mien dörpke aan et Vlaot*